

Rola edukacji w kształtowaniu świadomości ekologicznej studentów Politechniki Białostockiej

Na świadomość ekologiczną składają się trzy elementy: wiedza na temat stanu środowiska, jego zagrożeń oraz sposobów ochrony, wartości ekologiczne oraz proekologiczny sposób postępowania. Jedną z cech świadomości ekologicznej jest jej zmienność i możliwość modyfikacji. Wśród czynników kształtujących świadomość ekologiczną główne miejsce zajmuje proces edukacji.

Celem referatu jest prezentacja wyników badań ankietowych dotyczących stanu świadomości ekologicznej studentów Politechniki Białostockiej.

Badanie ankietowe na wybranej próbie 184 studentów studiów stacjonarnych przeprowadzono w kwietniu 2009 roku. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, który zawierał dwanaście pytań. Dotyczyły one następujących zagadnień: znajomości zagrożeń środowiskowych i odpowiedzialności za stan środowiska, indywidualnych działań oraz motywów ich podejmowania, źródeł informacji na temat ochrony środowiska oraz znajomości organizacji ekologicznych.

Badani studenci PB dostrzegają wagę problemów związanych z degradacją środowiska i przypisują im wysoką rangę. Najczęściej wskazywanymi przez nich zagrożeniami cywilizacyjnymi dla Polski i Polaków były: zanieczyszczenia środowiska (42%), alkoholizm (41%) i choroby cywilizacyjne (38%). Znaczącą uwagę przywiązują też do problemu wyczerpywania się zasobów naturalnych (28%). Badani studenci, odpowiedzialność za środowisko oraz możliwość podejmowania działań na rzecz poprawy jego stanu w największym stopniu przypisują mieszkańcom (57%), czyli też samym sobie oraz władzom lokalnym (55%).

Wśród działań, które mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do poprawy stanu środowiska zdecydowana większość respondentów wskazała na segregację odpadów (71%). W dalszej kolejności znalazło się ograniczanie zużycia energii elektrycznej (47%) oraz ograniczanie zużycia wody (40%). Według 38% badanych osób zastąpienie samochodu komunikacją zbiorową, bądź rowerem ma także pozytywny wpływ na środowisko. Indywidualne sporadyczne działania podejmowane przez studentów w ciągu ostatnich trzech lat na rzecz poprawy stanu środowiska, to najczęściej: ograniczanie zużycia energii elektrycznej oraz wody (w obu przypadkach ponad 50% odpowiedzi). Motywem podejmowania działań proekologicznych jest przede wszystkim troska o zdrowie własne i rodziny (61%), a także przyroda jako wartość sama w sobie (51%). Niepokoić może duży odsetek respondentów (51%) uważających, że

przyczyną niepodejmowania działań na rzecz ochrony środowiska jest po prostu brak zainteresowania przez nich tym problemem. Poza tym 35% badanych studentów nie wierzy w skuteczność takich działań, a nieco ponad 32% wykazuje niechęć do zmiany przyzwyczajzeń. Niepokojące jest też, że 27% osób uważa, że społeczeństwo nie posiada odpowiedniej wiedzy ekologicznej, bez której, jako jednego z elementów składowych świadomości ekologicznej niemożliwe jest podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska.

Wiedza na temat problemów środowiska i sposobów jego ochrony u ponad 56% respondentów pochodzi z mediów. Drugim w kolejności źródłem jest internet (39%). Niepokojący jest fakt, że szkoła i uczelnia znajdują się dopiero na trzecim (28%) i czwartym (22%) miejscu. Wśród badanych studentów wydziałów architektury oraz informatyki źródło wiedzy, jakim jest uczelnia nie zostało w ogóle wskazane. Dodatkowo należy wspomnieć, że na wydziale budownictwa i inżynierii środowiska, zajęcia na uczelni stanowią źródło informacji dla 32% respondentów. Jest to bardzo słaby wynik jak na wydział, który prowadzi kierunki związane ze środowiskiem. Ze szczegółowych analiz wynika, że tylko 40% respondentów z kierunku inżynieria środowiska uważa uczelnię za źródło wiedzy. Zdecydowanie lepsza sytuacja jest na kierunku ochrona środowiska, gdzie 80% studentów czerpie wiedzę ekologiczną z zajęć na uczelni.

Znajomość organizacji ekologicznych wśród badanych studentów PB jest dobra. 70% respondentów potrafiło wymienić poprawnie przynajmniej jedną nazwę organizacji, 34% – co najmniej dwie organizacje oraz niecałe 17% – znało nazwy trzech organizacji ekologicznych.

Wnioski z badań wskazują, że to środki masowego przekazu w największym stopniu wpływają na kształtowanie wiedzy i przekazywanie informacji dotyczących ochrony środowiska. Dlatego też należałoby zadbać, aby ta informacja była wysokiej jakości, tzn. cechowała ją rzetelność i obiektywizm.

Wyniki badań wskazują też na nadal mało efektywną formalną edukację ekologiczną, zarówno na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły średniej, jak też na poziomie szkoły wyższej. Rekomendacje dla usprawnienia edukacji ekologicznej w szkole wyższej można przyjąć wzorując się na ustaleniach Konferencji Tbiliskiej, która wprowadza trzy jej poziomy: od podstawowego do specjalistycznego, w zależności od kierunku kształcenia.